

“Mahkememizde görülmekte olan davada, 2021/... Esas, 2021/... Karar sayılı kararı ile davanın reddine ilişkin olarak verilen kararın davacı tarafça istinaf edilmesi üzerine, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 57. Hukuk Dairesi 2023/... Esas 2025/... Karar sayılı karar ile, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-a-4-6 uyarınca kararın kaldırılmasına kesin olarak 05/03/2025 tarihinde karar verilmiştir.

Mahkememizde görülmekte olan 2021/... Esas, 2021/... Karar sayılı dosya için yeni esas numarası alınarak 2025/... Esas sayılı dosyada yargılamaya devam edilmiş ve taraflarca bir Anayasa aykırılık iddiası ileri sürülmemiş ise de mahkememizce re'sen istinaf mahkemelerinden verilen kesin nitelikli kararlara karşı ilk derece mahkemelerinin direnme olanağının olmamasının Yargı Bağımsızlığı ve Adil Yargılanma Hakkının ihlaline yol açabileceği değerlendirilmiştir.

Mahkememizce yapılan araştırmada anılan hükme karşı Anayasa Mahkemesi tarafından verilen son on yıllık süre içindeki döneme ait esastan ret kararının bulunmadığı tespit edilmiştir.

17/06/2025 tarihli duruşmada naklen "1- Davanın açılış tarihinin 20/04/2021 olduğu, istinaf bozma ilamının dayanağını teşkil eden HMK 140/5 maddesinin 28/07/2020 tarihli resmi gazetede yayınlanan 7251 sayılı Yasa ile yürürlükten kaldırıldığı ve yerine HMK 139. maddesine, ekleme yapılarak taraflara delillerinin bulunduğu yerin bildirilmesi ve varsa eksik delillerinin ibrazı için ön inceleme davetiyesinin tebliğinden itibaren 2 haftalık kesin süre verilmesinin öngörüldüğü ve mahkememizce bu davetiyenin taraflara tebliğ edildiği, buna rağmen mevcut HMK 353/1-a maddesinde yer alan "kesin" ibaresi nedeniyle istinaf ilamına direnme olanağı olmadığı, bu durumun Anayasa tarafından güvence altına alınan Yargı Bağımsızlığı ve Adil Yargılama Hakkının ihlali anlamına gelebileceği ve bu yönde sonuçlar doğurabileceği gerekçesiyle HMK 353/1-a maddesindeki "kesin" ibaresine karşı somut norm denetimine başvurulmasına, bu başvurunun mahkememizde Değişik İş sırasına kaydı ile sonucunun eldeki dava bakımından başvuru tarihinden itibaren 5 aylık süre için beklenmesine,

2- İstinaf mahkemesinden verilen karara ilişkin olarak ilgili daireye somut norm denetimine başvurulduğuna dair bilgi mahiyetinde yazı yazılmasına,

3- Başvuru tarihinden 5 ay itibariyle somut norm denetiminin sonuçlanmaması halinde mevcut istinaf ilamının kesin niteliği nazara alınarak yargılamaya mevcut duruma göre devam olunmasına," şeklinde ara kararı verilmiştir.

Anayasa'nın, "Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi" başlıklı, 152. maddesinin 1. fıkrasına göre; bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.

Adil Yargılanma Hakkı Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenmiş olup, herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.

Yargı bağımsızlığına ilişkin olarak mahkemelerin bağımsızlığını temin eden ve somut norm denetimine esas teşkil eden, Anayasa'nın 138. maddesinin 1. ve 2. fıkrasına göre; Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Eldeki somut uyuşmazlıkta ve uygulamada gözlemlenen, istinaf mahkemesi kararlarına karşı kesin olmaları nedeni ile direnilme olanağını ilk derece mahkemeleri yönünden ortadan kaldıran, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-a maddesinin uygulanması halinde taraflar açısından adil yargılanma hakkının ve mahkemelerin bağımsızlığının ihlal edilme riskinin doğmuş olmasıdır. Örneğin somut uyuşmazlık bakımından davanın açıldığı tarihte yürürlükte olmayan bir kanuni düzenlemeye istinaden kararın kaldırılması ve yargılamaya devam olunması halinde tarafların adil yargılanma hakkının en önemli unsurlarından birini oluşturan hukuki dinlenilme hakkı ve makul sürede yargılanma hakkı ihlal edilmiş olabilecektir. Ayrıca bu halde ilk derece mahkemesi açısından istinaf mahkemesi tarafından verilen karar bir talimata dönüşmüş olup ilk derece hakiminin hukuka uygun vicdani kanaatine göre hüküm verme yetkisi tamamen kısıtlanmış durumdadır. Üç dereceli yargılama sisteminde en üst kanun yolu denetimi makamını temsil eden Yargıtay'ın temyiz incelemesi sonucu verdiği kararlara karşı direnme olanağı olan ilk derece mahkemelerinin ikinci derece üst derece mahkemesi olan istinaf mahkemelerine karşı direnme olanağı olmayışı sistematik bir çelişki yaratmakla birlikte, temyiz inceleme sınırına girmeyen dosyalar bakımından ilk derece mahkemelerinin hukuki değerlendirme ve hüküm verebilme imkanını önemli ölçüde kısıtlamaktadır.

Açıklanan gerekçe ile eldeki davada, davanın açılış tarihinin 20/04/2021 olduğu, istinaf bozma ilamının dayanağını teşkil eden HMK 140/5 maddesinin 28/07/2020 tarihli resmi gazetede yayınlanan 7251 sayılı Yasa ile yürürlükten kaldırıldığı ve yerine HMK 139. maddesine, ekleme yapılarak taraflara delillerinin bulunduğu yerin bildirilmesi ve varsa eksik delillerinin ibrazı için ön inceleme davetiyesinin tebliğinden itibaren 2 haftalık kesin süre verilmesinin öngörüldüğü ve mahkememizce bu davetiye'nin taraflara tebliğ edildiği, buna rağmen mevcut HMK 353/1-a maddesinde yer alan "kesin" ibaresi nedeniyle istinaf ilamına direnme olanağı olmadığı, bu durumun Anayasa tarafından güvence altına alınan Yargı Bağımsızlığı ve Adil Yargılama Hakkının ihlali anlamına gelebileceği ve bu yönde sonuçlar doğurabileceği gerekçesiyle HMK 353/1-a maddesindeki "kesin" ibaresine karşı somut norm denetimine başvurulması gerektiği kanaatine varılmıştır.

HÜKÜM:

Asıl davanın açılış tarihinin 20/04/2021 olduğu, istinaf bozma ilamının dayanağını teşkil eden HMK 140/5 maddesinin 28/07/2020 tarihli resmi gazetede yayınlanan 7251 sayılı Yasa ile yürürlükten kaldırıldığı ve yerine HMK 139. maddesine, ekleme yapılarak taraflara delillerinin bulunduğu yerin bildirilmesi ve varsa eksik delillerinin ibrazı için ön inceleme davetiyesinin tebliğinden itibaren 2 haftalık kesin süre verilmesinin öngörüldüğü ve mahkememizce bu davetiye'nin taraflara tebliğ edildiği, buna rağmen mevcut HMK 353/1-a maddesinde yer alan "kesin" ibaresi nedeniyle istinaf ilamına direnme olanağı olmadığı, bu durumun Anayasa tarafından güvence altına alınan Yargı Bağımsızlığı ve Adil Yargılama Hakkının ihlali anlamına gelebileceği ve bu yönde sonuçlar doğurabileceği gerekçesiyle HMK 353/1-a maddesindeki "kesin" ibaresine karşı somut norm denetimine başvurulmasına,

Esas Sayısı : 2025/186

Karar Sayısı : 2025/170

Değişik iş karar evrakının somut norm denetimi talebine esas teşkil etmek üzere Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine, asıl dosyanın sistemde kayıtlı bir örneğinin üst yazıya eklenmesine ve Anayasa'nın 36. ve 138. maddelerine aykırılık teşkil eden Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun HMK 353/1-a maddesinde yer alan "kesin" ibaresinin iptalinin istenmesine,

Değişik iş kararın taraf vekillerine tebliğine,

Değişik iş karar evrakından bir suretin İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 57. Hukuk Dairesi 2023/... Esas sayılı dosyasına gönderilmesine,

Dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda karar verildi”